

MRF 2023.219

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 31. august 2023, j.nr. 22/02429

Ophævet og hjemvist registrering efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, af tre kunstigt anlagte søer i 1995 og 1999, da kommunens yderst sparsomme fund ved besigtigelse i januar 2022 ikke i tilstrækkelig grad godtgjorde, at der i søerne havde indfundet sig et naturligt plante- og dyreliv.

Viborg Kommune traf i januar 2022 efter anmodning fra E afgørelse om, at tre kunstigt anlagte søer på E's ejendom var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1. De tre søer havde et areal hhv. ca. 1.470, 1.280 og 620 m². Forud for registreringen havde kommunen under en besigtigelse i januar 2022 konstateret bl.a., at der ikke kunstigt blev tilbageholdt vand i søerne, at der ikke generelt forekom sumpvegetation i overgangen mellem vand og land, men at der var lidt rørgræs ved brinken af den ene af søerne samt andemad i søerne. Derudover voksede der mellem murbrokker, som udgjorde en del af de stejle brinker ved søerne, almindelig hvene, mosser samt hundegræs. I den ene af søerne var der ca. 25 gråænder. Kommunen vurderede på den baggrund, at søerne opfyldte kriterierne for at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Registreringen blev påklaget af E, der navnlig anførte, at søerne ikke var omfattet af § 3, da søerne var kunstigt anlagt på baggrund af en tilladelse fra daværende Tjele Kommune. Miljø- og Fødevarerklagenævnet

(formanden) henviste til, at det af forskellige vejledninger om § 3-beskyttede naturtyper fremgår, at beskyttelsen også omfatter søer, vandhuller og damme, som helt eller delvist er blevet til ved menneskelig indsats, hvor det afgørende kriterium er, hvorvidt der har udviklet sig dyre- og planteliv, der er karakteristisk for beskyttet natur. Nævnet fandt, at det ikke i den konkrete sag var tilstrækkeligt sandsynliggjort, at der i søerne havde udviklet sig et naturligt dyre- og planteliv, idet der ved kommunens besigtigelse var konstateret yderst sparsomme fund af naturligt dyre- og planteliv tilknyttet søerne. Hertil kom, at besigtigelsestidspunktet (januar) ikke var optimalt for registrering af dyre- og plantelivet. På den baggrund ophævede nævnet kommunens afgørelse om § 3-registrering og hjemviste sagen til fornyet behandling med bemærkning om, at kommunen burde foretage en fornyet besigtigelse, som er mere grundig og ligger på et mere gunstigt tidspunkt.

Kommentar: Afgørelsen er relativt opsigtsvækkende, da klagenævnet sædvanligvis ikke foretager dybere prøvelse af, hvilket biologisk liv der måtte være udviklet i kunstigt etablerede søer, når først der er gået nogle år, hvilket normalt ikke er underkendt i retspraksis. Se f.eks. U 2018.137 H om to ulovligt etablerede søer, hvor der ikke forelå nærmere oplysninger om dyre- og planteliv i søerne, men hvor det blev tiltrådt, at søerne ca. fem år efter etablering var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 uanset manglende lovliggørelse efter planloven og vandløbsloven. Der er dog også eksempler på, at domstolene har underkendt nævnets tiltrædelse af § 3-registrerede søer, jf. bl.a. MAD 2017.229 V, hvilket dog i denne sag beroede på bevismæssige vurderinger i en straffesag, hvor tiltalte blev frifundet for manglende efterkommelse af et lovliggørelsespåbud. Til dette må dog tilføjes, at nævnet med hjemvisningen har givet kommunen mulighed for at foretage ny besigtigelse i en varmere periode af året, hvilket kan have betydning for vurderingen. I forhold til den ene sø, hvor der var observeret ca. 25 gråænder, må afgørelsen anses for vidtgående, da dette i januar måned er en rimelig stærk indikation for, at der er etableret naturligt dyre- og planteliv.

Ophævelse og hjemvisning i sag om registrering af beskyttet sø i Viborg Kommune

22/02429

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, jf. § 78, stk. 1.[1]

Miljø- og Fødevarerklagenævnet ophæver Viborg Kommunes afgørelse af 24. januar 2022 om registrering af § 3-beskyttet natur i form af tre søer på matr. nr. [M1] Løvel By, Løvel, og hjemviser sagen til fornyet behandling i Viborg Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er den 14. februar 2022 påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af virksomhedens ejer.

Klager har navnlig anført, at

- arealerne ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3,
- sø på arealerne er kunstigt anlagt efter godkendelse af Tjele Kommune,
- Viborg Kommunes afgørelse ophæver eller tilsidesætter allerede givne tilladelser og godkendelser,
- afgørelsen ikke er begrundet,
- klager ikke har været partshørt,
- der ikke har været foretaget en normal sagsbehandlingen, og
- kommunen først ved klagers henvendelse har fremskaffet oplysninger og foretaget en vurdering af om søerne opfylder kriterierne for § 3beskyttet natur.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

1. Ejendommen/området

De omhandlede arealer er alle beliggende i landzone nær en ejendom på matr. nr. [M1], Løvel By, Løvel i Viborg Kommune.

På den nordlige del af matr. nr. [M1] Løvel By, Løvel er tre nærliggende arealer registreret som beskyttet sø jf. naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1. Registreringen dækker dels et areal på ca. 1.470 m² mod øst, dels et areal på ca. 1.280 m² mod vest og dels et mellemliggende areal på ca. 620 m².^[4]

2. Den påklagede afgørelse

Viborg Kommune har den 24. januar 2022 truffet afgørelse om, at del af matr. nr. [M1], Løvel By, Løvel er omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3 som søer.

Om baggrunden for afgørelsen har Viborg Kommune oplyst, at klager har anmodet om en vurdering af arealerne efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Det fremgår af Viborg Kommunes afgørelse, at kommunen ud fra tolkning af luftfotos har vurderet, at der på matriklen er anlagt sø i henholdsvis 1995 og 1999, og at de registrerede søer alle er større end 100 m². Det fremgår også af afgørelsen, at kommunen i januar 2022 foretog besigtigelse af søerne, hvor klager ifølge kommunen har oplyst, at søerne modtager overflade- og drænvand fra oplandet, og at vand ikke kunstigt tilbageholdes i søerne. Ved bestigelsen konstaterede kommunen ifølge afgørelsen generelt ikke sumpvegetation i overgangen mellem vand og land ved søerne, men registrerede lidt rørgræs ved brinken af en af søerne samt andemad i søerne. Derudover voksede der mellem murbrokker, som udgør en del af de stejle brinker ved søerne almindelig hvene, mosser samt hundegræs. Enkeltstående æble- og rødelletræer voksede ved brinken. Yderligere konstaterede kommunen ved besigtigelsen, at der var ca. 25 gråænder i en af søerne.

Viborg Kommune har i afgørelsen vurderet, at søerne opfylder kriterierne for at være § 3-beskyttede søer, hvortil kommunen har lagt vægt på søernes alder, størrelse samt kommunens vurdering af, at søerne understøtter et vist naturligt dyre- og planteliv. Kommunen har i afgørelsen bemærket, at søerne alle er i meget dårlig naturtilstand, hvilket efter kommunens vurdering skyldes en stor næringsbelastning, som ud fra tolkning af luftfotos har stået på i en længere årrække.

3. Klagens indhold

Klager har anført, at de omhandlede søer ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, hvortil klager har bemærket, at søerne er kunstigt anlagt på matriklen efter godkendelse af daværende Tjele Kommune. Klager har antaget, at der foreligger dokumentation herfor i Viborg Kommunes arkiver. Videre har klager påpeget, at kommunen ikke før klagers anmodning om tilkendegivelse af § 3-status på arealerne, har oplyst klager, at allerede givne tilladelser eller godkendelser skulle være ophævet eller tilsidesat, hvilket kommunen i øvrigt ikke kan efter klagers opfattelse.

Dernæst har klager anført, at Viborg Kommunes sagsbehandling og afgørelse lider af mangler, idet afgørelsen ikke har indeholdt en nærmere begrundelse, klager ikke har været partshørt, og der efter klagers vurdering ikke har været foretaget en normal sagsbehandling. Klager har også udtrykt undren over, at kommunen først ved klagers henvendelse, og ikke på egen foranledning, er fremkommet med nye oplysninger og vurdering af søerne efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Yderligere har klager anmodet Viborg Kommune om at præcisere, hvilke luftfotos der er henvist til i afgørelsen, for så vidt angår kommunens bemærkning om, at naturtilstanden i søerne er et resultat af næringsstofbelastning, som efter kommunens vurdering har stået på i en længere årrække.

4. Viborg Kommunes bemærkninger til klagen

Viborg Kommune har den 9. februar 2022 i medfør af klagen anført, at søer anlagt med landzonetilladelse, kan vokse sig ind i § 3-beskyttelsen i naturbeskyttelsesloven, hvilket ifølge kommunen under normale omstændigheder vil ske efter 2-3 år.

Videre har Viborg Kommune bemærket, at placering, næringsstofftilførslen, anvendelse og andre fysiske forhold kan være af betydning for naturtilstanden i § 3-beskyttet sø, men sjældent har betydning for, om en sø er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Kommunen har i afgørelsen vurderet, at søerne til trods for en dårlig naturtilstand, som giver udslag i et begrænset dyre- og planteliv, opfylder kriterierne for § 3-beskyttet sø. Hertil har kommunen lagt vægt på, at søerne har et vandspejl på over 100 m², og at det begrænsede dyre- og planteliv konstateret ved besigtigelsen, kan have sin årsag i mange års næringsstofftilførsel til søerne.

I tilknytning hertil har Viborg Kommune fremhævet, at kommunens vurdering i afgørelsen om den mulige årsag til dårlige naturtilstand i søerne, ikke har været afgørende for sagens udfald. At kommunen ikke har betragtet det som en afgørende faktor, finder kommunen endvidere er tydeliggjort af, at det ikke er nærmere uddybet i afgørelsen eller anvendt som argument, men blot nævnt som en del af den generelle beskrivelse af søerne. Kommunen har derudover henvist til luftfotos 10-15 år tilbage, som kan tilgås på Arealinformation på Danmarks Miljøportal,^[5] hvoraf kommunen har tolket, at søerne fremgår som uigennemsigtige og grønne af alger/andemad.

Endvidere har Viborg Kommune anført, at såfremt søerne er anlagt som en del af klagers fjerkræanlæg på ejendommen – og søerne er godkendt som sådanne – kan det ikke af kommunen udelukkes, at søerne ikke alligevel er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. På den baggrund har kommunen anmodet klager om at indsende dokumentation, idet der ikke foreligger sådanne dokumenter i kommunens arkiv.

Endelig har Viborg Kommune fremhævet, at partshøring ikke skal foretages af en myndighed, hvis en afgørelse er til gunst for en part. Det har her været kommunens indtryk og overbevisning, at klager har henvendt sig til kommunen med ønske om, at de omhandlende arealer tilkendes gives som § 3-beskyttet natur. Hertil har kommunen påpeget, at kommunens miljøafdeling ved en indledende udmelding udtalte, at søerne ikke var § 3-beskyttede, hvilket klager efter kommunens opfattelse var uenig i. Kommunens naturafdeling, som derefter har truffet afgørelse, har derfor antaget, at klager ville være enig i afgørelsen. Kommunen har

efterfølgende partshørt klager inden kommunens endelige bemærkninger til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klager har ikke i partshøringsperioden indgivet bemærkninger, og kommunen har derfor valgt ikke at genoptage sagen.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

1. Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle Viborg Kommunes vurdering af arealernes beskyttelsesstatus.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet har dog fundet anledning til at anføre forhold, som Viborg Kommune vil skulle tage i betragtning i forbindelse med en fornyet behandling af sagen, se nærmere i afsnit 3.3.

2. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

2. Det retlige grundlag

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m².

Kriterierne for beskyttelse af natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 fremgår af registreringsvejledningen[6] og vejledningen om beskyttet natur.[7]

Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter både naturligt forekommende søer og søer, vandhuller og damme, som helt eller delvis er blevet til ved menneskelig indsats. Det kan f.eks. være gadekær, møllesøer og andre opstemningsanlæg, færdigt udgravede grus-, ler-, tørve- og mergelgrave, vandingshuller, vildtdamme, andedamme og visse regnvandsbassiner m.v.

Det er blandt andet afgørende for om et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, hvorvidt der har udviklet sig et dyre- og planteliv, der er karakteristisk for beskyttet natur.

2. Viborg Kommunes vurdering af arealernes beskyttelsesstatus

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at det ikke er tilstrækkelig sandsynliggjort, at der på de omhandlede arealer har indfundet sig et naturligt dyre- og planteliv for søer, og om de omhandlede arealer dermed opfylder kriterierne for § 3-beskyttet sø.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i den forbindelse lagt vægt på sagens oplysningsgrundlag, herunder Viborg Kommunes besigtigelse, hvor der på de omhandlede arealerne er konstateret yderst sparsomme fund af naturlig dyre- og planteliv tilknyttet sø. Nævnet har

herved lagt vægt på, at der ved kommunens besigtigelse udover andemad blev registreret almindelig hvene, mosser, hundegræs, lidt rørgræs samt gråænder. Efter nævnets vurdering er dette ikke tilstrækkeligt til i sagen at kunne fastslå, at der i søerne forekommer et naturligt dyre- og planteliv, og at søerne har vokset sig ind i § 3-beskyttelsen.

I tilknytning hertil har Miljø- og Fødevarerklagenævnet lagt vægt på besigtigelsestidspunktet, som nævnet er enigt med Viborg Kommune i ikke er optimalt for registrering af dyre- og plantelivet.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets øvrige bemærkninger

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker i øvrigt, at Viborg Kommune ved en ny afgørelse i sagen bør foretage en fornyet besigtigelse som er mere grundig og ligger på et mere gunstigt tidspunkt for fastlæggelse af dyre- og plantelivet i søer.

4. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevarerklagenævnet ophæver Viborg Kommunes afgørelse af 24. januar 2022 om registrering af § 3-beskyttet natur i form af tre søer på matr. nr. [M1] Løvel By, Løvel, og hjemviser sagen til fornyet behandling i Viborg Kommune.

---

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevarerklagenævnet mv.

[4] Jf. Arealinfo på Danmarks Miljøportal; <https://arealinformation.miljoportal.dk/> (<https://arealinformation.miljoportal.dk/>).

[5] Arealinfo på Danmarks Miljøportal; <https://arealinformation.miljoportal.dk/>

[6] Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper, Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1993, https://mst.dk/media/113519/vejled_1_.pdf (https://mst.dk/media/113519/vejled_1_.pdf).

[7] Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede naturtyper, Miljøstyrelsen, december 2019; <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2019/12/978-87-7038-139-0.pdf> (<https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2019/12/978-87-7038-139-0.pdf>).

Sag:

22/02429

Dato:

31. august 2023.

Emner:

NBL - beskyttede ...

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>) •
Nævnenes Hus • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk
(<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)
Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.digst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>)